

S Klimo v novo politično obdobje

HITRO, odločno in brez odvečnih sentimentalnosti, kakor je pač očitno navada socialdemokratov, kadar gre za personalne zadeve, je konec minulega tedna prišlo do v tem trenutku dokaj nepričakovane spremembe na vrhu avstrijske vlade. V soboto, 18. januarja 1997, skoraj na dan deset let zatem, ko je od svojega predhodnika Sinowtza prevzel to funkcijo, je zvezni kancler Franz Vranitzky napovedal, da bo odstopil kot kancler in kot predsednik SPÖ. Za svojega naslednika je partijskemu prezidiju predlagal finančnega ministra Viktorja Klimo, ki je izziv sprejel in se takoj spravil na delo.

Sicer bo designirani zvezni kancler Klima šele prihodnji teden dokončno predložil svojo socialdemokratsko vladno listo in pred parlamentom dal svojo izjavo, a obrisi njegove vlade se vse bolj jasno kažejo, s tem pa tudi odločnost Klime, da bo vladal s tistim socialdemokratskim moštvom, ki si ga bo sam izbral. Iz vlade bojo šli: minister za socialne zadeve Franz Hums, ministrica za zdravstvo Christa Krammerjeva, ministrica za ženska vprašanja Helga Konradova in minister za promet in znanost Rudolf Scholten. Notranji minister Caspar Einem bo nasledil Scholtna, dosedanji državni sekretar za uradnike in manjšine Schlögl bo postal notranji minister in Zgornjeavstrijka Barbara Prammer bo prevzela ženski resor. Nasledstvo Humsa še ni od-

ločeno, po vsej verjetnosti pa bo ministrstvo za socialne zadeve in zdravstvo prevzela dosedanja predsednica Delavske zbornice Lore Hostasch.

Medtem je že jasno, da ljudska stranka svojega vladnega moštva ne bo menjala, svobodnjaki pa so priložnost izrabili za nove zahteve in politične napade na vlado. Hkrati pa je prišlo na dan, da je FP ponujala VP letočo zamenjavo v koaliciji, to se pravi, da bi ti dve stranki sestavili novo vlado. Do tega koraka sicer ni prišlo, a določeni krogi v ljudski stranki se vse bolj pomikajo v svobodnjaško bližino.

Kancler Vranitzky je kot najpomembnejše notranjepoli-

tične točke svoje vladavine imenoval pristop Avstrije k EU, razčiščenje odnosa do polpretekle zgodovine, do nacionalsocializma ter jasno distanco do desničarskih političnih tendenc, to se pravi do Haiderjeve FP. V tej zvezi je stranka sprejela sklep, ki preprečuje zблиževanje s svobodnjaki in ta sklep obvezuje tudi njegovega naslednika Klimo. Zunanjepolitično pa je za Vranitzkega bila normalizacija odnosov z Izraelom velikega pomena. O odnosu države do narodnih skupnosti je Vranitzky dejal, da Avstrija v tem vprašanju še ni dosegla evropskega standarda.

Franc Wakounig

S svečano polonezo so letošnji maturantje pričeli ples in s tem tudi dokončne priprave na maturo.

Slovinci v Avstriji pri Kučanu

PREDSIEDNIK Republike Slovenije Milan Kučan je pretekli četrtek sprejel na željo NSKS delegacije ZSO (dr. Sturm, Ana Blatnik in dr. Kristijan Schellander), NSKS (Nanti Olip, mag. Pipp in mag. Smrtnik) ter društva Člen 7 iz avstrijske Štajerske (Branko Lenart in univ. doc. dr. Gomboč). Razgovor je bil delovne narave, obravnavala pa so se vprašanja štajerskih Slovencev ter reforma zakona o narodnostnih skupinah. Predsednik štajerskih Slovencev je nakazal prizadevanja društva Člen 7 za

priznanje štajerskih Slovencev v smislu člena 7 avstrijske državne pogodbe. Mag. Pipp je iz svojega vidika osvetlil vprašanje reforme zakona o narodnostnih skupinah. Predsednik sosveta dr. Marjan Sturm je opisal prizadevanja sosveta v zadevi štajerskih Slovencev ter obrazložil stanje reforme zakona o narodnostnih skupinah. Podčrtal je, da tako imenovani papir Kostelka/Khol ne pomeni koraka nazaj, temveč urejuje delovanje sosveta, predvsem v mislu ojačitve pomena sosveta. Kar zadeva reformo zakona o na-

rodnostnih skupinah, med priznanimi avstrijskimi manjšinami ni usklajenega in enotnega stališča, zato je dr. Sturm predlagal sejo vseh sosvetov v polni zasedbi, ki bo 31.1.1997 na Dunaju. Na tej seji naj bi uskladili zahteve in želje vseh avstrijskih manjšin. Sturm je nadalje podčrtal, da se ZSO prizadeva za razreševanje odprtih vprašanj korak za korakom, torej pragmatično, ob tem, da imajo za ZSO prednost vsa vprašanja, ki so povezana z izobraževanjem (otroško varstvo, radio in televizija ter izboljšanje šolstva ipd.).

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

spominsko svečanost

na pokopališču v Svečah
v nedeljo, 2. februarja 1997,
ob 11. uri

v spomin narodnega heroja
Matije Verdника-Tomaža
in tovarišev

Nič z vlado narodne enotnosti

Čeprav so tako vlado po izvolitvi dr. Janeza Drnovška za mandatarja predlagale prav t. i. pomladne stranke oz. v njihovem imenu predsednik Slovenske ljudske stranke Marjan Podobnik, pa je po enotedenskih intenzivnih pogovorih med strankami niso uspeli oblikovati. Drnovšek je sicer resno sprejel to pobudo in v svojem predlogu med stranke razdelil tudi ministrske resorje, vendar se je izkazalo, da je »pomladni trojček« pričakoval več. Računice, da bi imele Slovenska ljudska stranka, Socialdemokratska stranka Slovenije in stranka Slovenskih krščanskih demokratov v vladi večino ministrov, Drnovšek seveda ni mogel sprejeti, ker bi si s tem zavezal roke in bi se preglaso-

vanje o sklepih vlade preneslo iz državnega zbora v sam vladni kabinet.

Po torkovem sestanku z vsemi strankarskimi prvaki so vsi ocenili, da so se možnosti za oblikovanje take vlade celo zmanjšale. Drnovšek pogajanja sicer nadaljuje še danes (sreda) dopoldne, vendar je že skoraj gotovo, da zaman. Do jutri (petek) mora državnemu zboru predložiti predlog za vsaj dve tretjini vladnega kabineta, ki ga bo verjetno sestavil iz vzporedne variante, torej iz strank, ki združujejo minimalno večino 46 poslancev, torej iz »svoje« liberalne demokracije, Združene liste socialnih demokratov, Demokratične stranke upokojencev in Slovenske nacionalne stranke.

J. R.

Župan VP obljublja delovna mesta

Glavni kandidat celovške ljudske stranke Harald Scheucher je te dni napovedal kampanjo

za oblikovanje novih delovnih mest in za poživitev starega mestnega jedra. Na svoji prvi tiskovni konferenci se je skušal profilirati kot mož dejanj, ki bo skušal v primeru izvolitve čim bolj zožiti birokracijo in olajšati postopek za ustanavljanje novih podjetij, s tem pa novih delovnih mest. To naj bi uspelo predvsem s posebno fondacijo za Celovec, ki naj bi razpolagala s približno 100 milijoni šilingov startnega kapitala in v kateri naj bi pri rojevanju ter uresničevanju idej in predlogov sodelovala tudi celovška univerza. Med spremne ukrepe pri uveljavljanju Celovca kot koroške gospodarske metropole naj bi med drugim sodili tudi obnova kolodvora in poživitev letališča, na področju oskrbe z energijo pa da bo pospeševal uporabljanje in izkoriščanje domačih energetskih virov, kot sta to voda in biomasa (les).

f. w.

Sezona plesov

■ **Sobota, 25. 1. 1997, 20.00**

HODIŠKI PLES pri Svetiju na Plešerki, igra ansambel Tonija Hervola
KMEČKI PLES pri Florjanu v Vogrčah, igrajo »Fantje treh dolin«

■ **Sobota, 1. 2. 1997, 20.00**

PLES DANICE v kulturnem domu v Sentprimozu; igra Alpen Adria Sekstet
PUST S KOČNO IN PLES PRI ADAMU v Svečah; igrajo Briefeldorfer Musikanten

■ **Nedelja, 2. 2. 1997, 14.00**

PLES IN PUSTOVANJE SLOVENSKEGA DRUŠTVA UPOKOJENCEV v Pliberku pri Šoštarju v Globasnici

ODSTOP zveznega kanclerja Vranitzkega ni toliko presenetil kot pa čas in zlasti dovršena režija tega odstopa. V 24 urah so opravili reorganizacijo na vrhu vlade in socialdemokratske stranke, javna občila so bila tako presenečena, da niso mogla več vplivati, pač pa so lahko samo še reagirala. Že tu se vidi – ob vseh mogočih slabostih – kljub vsemu briljantnost kanclerja v odstopu, ki je s tako režijo obvaroval državo in svojo stranko pred neplodnimi javnimi diskusijami, očitani in razprti.

Po uspešni rešitvi kočljivega problema privatizacije CA je predal uspešen vladni in strankarski predsednik svoje posle, preden so to od njega javno zahtevali. Ni odstopil kot poraženec, pa tudi ne kot slovit zmagovalec dobljene bitke. Pa vendar je instiktivno – ta instinkt ga je spremljal ves čas njegovega vladanja – začutil pravi čas za odstop. Ne na višku, pa tudi ne takrat, ko bi ga stranka naravnost silila vanj, je predal svoj posel v roke Viktorja Klime, o katerem so v zadnjem času govorili kot o možnem nasledniku. Politični opazovalci so s tako predajo računali šele jeseni 1997, ko bo partijski kongres socialnih demokratov.

A naj se vrnem k začetkom obdobja kanclerja Vranitzkega, tako je treba označiti njegovo desetletno vladanje: nastopil ga je kot naslednik skoraj že pozabljenega gra-

KOMENTAR

Dr. Franci Zwitter

pri volitvah so rasli, hkrati pa je svojo stranko potisnil na rob evropske desnice, s katero si noče nobena poštena evropska demokraska vlada umazati rok.

Konec nekega obdobja

diščanskega socialdemokratskega predsednika in kanclerja Sinowatza, ki je po izgubljeni volilni bitki za državnega predsednika proti Waldheimu zgubil živce in vrgel puško v koruzo. Travma v zadevi Waldheim je dala pečat prvem letom Vranitzkijeve vlade od 1986 do 1990, saj je bil primoran obvladovati več najnujnejših stvari. Prvič se je v Avstriji pojavila javna diskusija o drugi svetovni vojni, o sokrivdi Avstrijcev v njej. Ta diskusija je razcepila avstrijsko nacijo v dva tabora. Izvolitev Waldheima za zveznega predsednika je Avstrijo privedla do statusa svetovne parijske (nedotakljivih), zlasti v zahodnem svetu (ZDA, pa tudi v državah EU). Takrat se je Jörg Haider povzpел na mesto predsednika svobodnjakov, njegovi uspehi

To so bile politične okoliščine, v katerih je Franz Vranitzky prevzel vladno odgovornost. Zgodovina mu bo pripisala, da je iz teh okoliščin verjetno iztržil najboljše, kar se je dalo.

V istem obdobju je prišlo v (zahodni) Evropi do ene najhujših gospodarskih kriz po drugi svetovni vojni, ki je pa Vranitzky gotovo ni zakrivil. V Avstriji je ta kriza prizadela predvsem poddržavljeno težko (jeklarsko) industrijo, iz katere je izhajalo jedro in kader socialdemokratskega gibanja in stranke.

Kakor se je Vranitzky politično pošteno in s hrbenico uprl Haiderjevi politični liniji in ga je začel – povsem upravičeno – izključevati iz vsakršne državopolitične odgovornosti, pa se na gospodarski ravni ni mogel in ni hotel

zoperstaviti zahtevam in predpisom evropskega kapitala. S svojim tako imenovanim junior-partnerjem, z ljudsko stranko, se je zapisal mamonu Evropske unije. Ta pristop k EU mu je postala politična manija, na katero je zaprisegel vso stranko in kar mu je tudi uspelo: dvotretjinska večina, ki svojo odločitev danes že preklinja, je sledila proglasu za pristop k EU. To pa je bil tudi eden glavnih Vranitzkijevih ciljev.

A za kakšno ceno? Srd zaradi razočaranja se je zlil nad socialdemokrate. To so dokazale prve avstrijske volitve v evropski parlament, ko je ljudski stranki s svojo televizijsko napovedovalko prvič uspelo premagati socialdemokrate. Ta srd pa je okreplil tudi Haiderja z njegovimi parolami in demagogijo, in Haider se že danes ne sramuje javno razglašati, da je on pravzaprav predsednik edine avstrijske delavske stranke in legitimni naslednik Kreiskega.

V Vranitzkijevo obdobje spada tudi propad držav tako imenovanega realnega socializma, hkrati tudi propad Jugoslavije. Treznosti Vranitzkega je treba pripisati, da je zadrževal diplomatsko pri-

znanje postjugoslovanskih držav tako dolgo, kakor je bilo mogoče, in s tem preprečil avanturizem Avstrije. To obdobje se da primerjati le še z leti 1914 do 1918 ter 1938 do 1945, ko se je popolnoma spremenil zemljevid Evrope. Tudi v tem obdobju je Vranitzky dokazal svoj politični čut, brzdal je (takratnega) notranjega ministra Mocka, pa tudi – vsaj za določen čas – svoje kolege na vladnih pozicijah v zahodni Evropi.

Kaj bo ostalo od tega obdobja? Pragmatičen državnik, ki je Avstrijo uspešno krmaril po dokaj hudih notranjih gospodarskih ter zunanje-političnih valovih. Predsednik stranke, ki je avstrijski demokraciji po Kreiskem in Sinowatzu dokončno odvzel vsakršno socialdemokratsko ideologijo in jo zreduciral na raven volilne lokomotive.

Ime njegovega naslednika je Viktor, menda po družinski tradiciji po osebnosti Viktorja Adlerja, ustanovitelja in prvega predsednika avstrijskih socialdemokratov.

Če to obeta reideologizacijo in repolitizacijo avstrijske socialdemokracije, pa je še v zvezdah zapisano.

KMETIJSKA ZBORNICA**SJK podprla proračun, Domej in Zwitter v štiri odbore**

En mesec po ustanovnem občnem zboru in dva meseca po volitvah, ki so bile za Skupnost južnokoroških kmetov dokaj uspešne, so se preteklo sredo zbrali odborniki ni odbornice, od teh je polovica novih, v Hrastovici in razpravljali o proračunu za leto 1997 in o nalogah njihovega zastopstva.

Varčevalski proračun

Letošnji proračun znaša skoraj 70 milijonov šilingov, od tega je 23 milijonov ali 33 odstotkov iz zborničnega prispevka (Kammerumlage). V letu 1981 je ta prispevek znašal še 26 milijonov ali 58 odstotkov celotnega (44,4 milijona šilingov visokega) proračuna. Zbornični direktor Ernest Gröblacher je v svoji predstavitvi proračuna dejal, da so pri usklajevanju letošnjega proračuna porabili vsa sredstva iz doslejšnjega rezervnega sklada. Izvajanje sklepa o zvišanju članarine in uvedbi osnovnega prispevka v višini 300 šilingov (lani oktobra) – SJK je skupno s Kmečko zvezo (VP) ta predlog podprla – bo prineslo v blagajno 11 do 12 milijonov dodatnih finančnih sredstev. Tozadevni predlog je bil sprejet tudi v deželnem zboru. Po predstavitvi proračuna je sledila živahna razprava, v katero sta se vključila tudi oba predstavnika SJK, Stefan Domej in Janko Zwitter, in zagovarjala nepopularno zvišanje prispevkov. Domej je navzoče pozdravil v slovenskem jeziku in od zbornice zahteval, da se

Zbornična svetnika Zwitter in Domej sta bila izvoljena v štiri odbore Kmetijske zbornice

še bolj učinkovito posveti svetovalnemu delu in izobraževanju članov/članic. Predlagal je ustanovitev delovne skupine, ki naj bi se ukvarjala s poslovnikom znotraj zbornice. Nadalje je zahteval slovensko prilogo v tedniku "Kärntner Bauer" in izrazil pripravljenost za konstruktivno sodelovanje v tem mandatnem obdobju. Janko Zwitter je kot predsednik koroških konjerejcev, (zveza šteje 2.000 članov, ki redijo 7.000 konjev) opozoril na pomen konjereje na Koroškem in zahteval takojšnjo notifikacijo pogodbe z Evropsko zvezo, ki predvideva dodatek v višini 2.000 šilingov po repu. Nadalje je orisal probleme biološkega kmetovanja in pri gradnji podeželskih in gorskih poti (cest) in njihovega vzdrževanja, za katero je vedno manj sredstev. Rekel je, da bi morala dežela prispevati več sredstev, ker so

za razvoj in ohranitev kmečke in podeželske infrastrukture nujno potrebne.

Novi frakcijski vodja socialističnih kmetov Georg Wutte je pozdravil znižanje proračuna

v višini 1,7 milijona šil. in dejal, da se mora kmetijska zbornica v večji meri posvetiti tudi polkmetom in jim pomagati v težkem položaju. Po večurni debati so proračun sprejeli, proti pa so glasovali svobodnjaki.

Zelo nestvarno in hujskaško je nastopal frakcijski vodja FP Roland Zelloth, ki je kritiziral proračunsko postavko za izobraževanje južnokoroških kmetov v višini 50.000 šilingov, ki so po njegovi oceni namenjeni domu v Tinjah. Moral pa je bridko spoznati, da se je s tem potvarjanjem resnice sam diskvalificiral in da za take napade nima večinske podpore. Domej je njegove neresnične trditve popravil in ostro zavrnil.

Strokovni odbori

Zelo razveseljive za Skupnost

južnokoroških kmetov so bile volitve v strokovne odbore (skupno osem desetčlanskih). V internih pogovorih s Kmečko zvezo (VP) je predstavnikoma SJK uspelo priti v štiri odbore in sicer: Domej je izvoljen v odbor za agrarno politiko, pravna in evropska vprašanja in v odbor za mladino, izobraževanje in delo v javnosti (prav tako pa tudi Janko Zwitter). Janko Zwitter je bil izvoljen v strokovni odbor za mlekarstvo, živinorejo in prodajo ter v odbor za gozdno in lesno gospodarstvo, gorske kmete in nerazvita področja.

Delovna skupina, ki se ukvarja z uveljavljanjem slovensčine v kmetijski zbornici, pa se bo sestala predvidoma šele spomladi.

M. Š.

LIBERALNI FORUM – OBČINSKE VOLITVE**V Celovcu res trije mandati?**

Predvidoma v devetih koroških občinah, in sicer v Celovcu, Beljaku, Špitalu ob Dravi, Šentvidu ob Glini, v Vrbi, v Krivi Vrbi, Porečah, Trebinji/Treffen in v Baldramsdorfu bo Liberalni Forum nastopil pri občinskih listah 9. marca letos. Povsod se bo potegoval tudi za mesto župana. Po besedah glavne kandidatke Kuesove, si LiF v Celovcu upravičeno pričakuje vsaj tri mandate, sedež mestne svetnice bi pa sploh bil »nekaj zelo razveseljivega«. V Beljaku stranka Heide

Schmidtove upa na dva mandata, v Porečah pa računa celo z županom. Glavna težišča liberalnih načrtov za celovško komunio so med drugim zmanjšanje birokracije, celodnevni servis pri uradih in občasno v sobotah, privatizacija občinskih podjetij, kot je to mestno vrtnarstvo, mestni promet, kopalnice pri jezeru in mestna klavnica, poživitev starega mestnega jedra in privatizacija celovškega letališča ter gradnja kongresnega centra za celotni alpsko-jadranski prostor.

Kuesova pa je zavzela stališče tudi do sodelovanja z EL in ugotovila, da med LiF in EL ne obstaja pisna pogodba, ki bi urejevala sodelovanje pri volitvah, ampak samo ustni dogovor. In ta dogovor da velja samo tako dolgo, dokler Liberalni forum ni odrasel in sam še ni zmožen, da si tudi v dvojezičnih občinah zgradi lastne strankarske strukture. Liberalni forum da se neodvisno od sodelovanja z EL zavzema za manjšino, je dejala Kuesova in obžalovala, da LiF-u že tokrat ni uspelo postaviti na noge lastne kandidature tudi v dvojezičnih občinah.

Zveza industrialcev (Industriellenvereinigung Kärnten) je novembra 1996 izvedla anketo o potrebah gospodarstva po osebah z znanjem tujih jezikov. Z vprašalniki se je obrnila na zavarovalnice, banke in industrijska podjetja. Nagovorila je nekaj važnih področij gospodarskega življenja na Koroškem, nekaj pa jih je izpustila, med njimi tudi take, kjer so za gospodarsko uspešnost sodoločilni osebni stiki (n. pr. turistična podjetja, trgovine). Anketa je slovenščino obravnavala kot tuj jezik. Kljub omejitvam so rezultati ankete zelo zanimivi in dokazujejo, da ima slovenščina dokaj pomembno mesto v koroškem gospodarskem življenju. Poglejmo na slovenščino na posameznih področjih:

Zavarovalnice:

Na anketo je odgovorilo deset (od štirinajstih) zavarovalnic. Analiza odgovorov kaže, da je raba slovenščine v koroških zavarovalnicah zelo pogosta. Slovenščino najdemo po nemščini na drugem mestu, saj jo 20 odstotkov vprašanih pogosto uporablja, 80 odstotkov pa redko. Samo še pri angleščini je rezultat podoben: 30 odstotkov jo uporablja pogosto, 50 odstotkov pa redko. Italijanščino uporablja 20 odstotkov pogosto, 60 pa redko. Na vprašanje, koliko težav imajo pri iskanju jezikovno kompetentnih sodelavcev, so zavarovalnice odgovorile, da je najteže najti osebe z znanjem italijanščine, sledita pa francoščina in slovenščina. Zavarovalnice so ugotovile, da je v zadnjih letih narasla potreba po znanju tujih jezikov in so mnenja, da se bo ta trend nadaljeval. Tak razvoj predvidevajo, ker se podjetja skušajo uveljaviti v sosednjih deželah, med njimi v Sloveniji.

Funkcionalnost slovenščine v koroškem gospodarstvu

Banke:

Še bolj ugodno sliko najdemo na področju bančništva (vprašalnik je dobilo 18 bank, odgovorilo jih je 12), ker je tam sodelovanje z inozemstvom dobro razvito. Kar tretjina bank ugotavlja, da ima stike s tujejezičnim inozemstvom, polovica jih ima pogosto, ostale redko. Slovenščino najdemo med jeziki, ki so pri teh stikih pogosto v rabi. Slovenščina sledi italijanščini in angleščini, tako da je pred srbohrvaščino in francoščino. Bančne hiše pravijo, da teže najdejo osebe z znanjem slovenščine kot sodelavce z znanjem italijanščine ali angleščine. Ker je po mnenju vprašancev potreba po ljudeh z znanjem tujih jezikov v zadnjih petih letih močno narasla in se bo v prihodnjih letih vsaj še rahlo višala, bodo strokovno kvalificirani ljudje z znanjem slovenščine imeli določene prednosti na tem segmentu delovnega trga.

Industrija:

Industrijski obrati (na vprašalnik je odgovorilo 76 od 137 podjetij) imajo razpredeno mrežo sodelovanja, ki sega v tujejezične države. S partnerji onstran meje navezujejo in vzdržujejo stike tudi v tujih jezikih. Največ stikov imajo v angleščini, sledita italijanščina in francoščina. Na četrtem mestu najdemo slovenščino (pred ruščino, srbohrvaščino, španščino, madžarščino, češčino). Ko iščejo podjetja jezikovno kvalificirano osebje, imajo še najmanj težav pri angleščini, precej več pa pri ostalih jezikih. Nekoliko prese-

neča, da razmeroma težko najdejo osebe z znanjem slovenščine. Osem podjetij je odgovorilo, da je zelo težko najti osebe z znanjem slovenščine (17 »težko«, 13 »nekako gre«, 5 »manj težko«, 3 »ni težko«, 30 »ne potrebujemo«). Tudi industrijska podjetja ugotavljajo, da se je v zadnjih petih letih močno povečalo poslovanje v tujih jezikih in da se bo ta trend nadaljeval.

Podjetjem vseh teh gospodarskih sektorjev je skupno, da od maturantov in akademikov pričakujejo, da obvladajo govorjeno obliko tujega jezika. Še najmanj pomena dajejo obsežnemu znanju o deželi in kulturi tujejezičnih poslovnih partnerjev. Druge jezikovne sposobnosti, ki jih cenijo podjetja, so odvisne od posameznih sektorjev. Industrijski obrati in zavarovalnice na primer cenijo sposobnost, voditi poslovne pogovore v tujem jeziku. V bančnih hišah teh potreb nimajo, menijo pa, da morajo znati obdelati velike količine pisnega gradiva v tujih jezikih (poročila, članke, korespondenco itd.). Vse panoge se ujemajo v tem, da naj uslužbenci obvladajo strokovno izrazje v tujih jezikih. Pri sodelavcih so opazili, da imajo zelo pogosto težave zaradi manjkajoče prakse v tujih jezikih in zaradi slabo razvitih sposobnosti izražanja. Zanimiv je odgovor, s katerimi inozemskimi partnerji koroška podjetja morejo vzdrževati stike v nemščini. Največ partnerjev z znanjem nemščine najdejo v Sloveniji in Italiji, bistveno manj pa v ostalih tujejezičnih državah. **Teodor Domej**

POVPRŠEVANJE po strokovno kvalificiranih osebah z znanjem tujih jezikov je precejšnje in še raste. Maturanti splošno- in poklicnoizobraževalnih šol ter akademiki imajo prednosti, če obvladajo tuje jezike. Za Koroško je značilno, da se geografski legi primerno usmerja na sosednje trge. Zato je poleg angleščine pomembno znanje slovenščine in italijanščine. Osebe z znanjem slovenščine so torej iskani sodelavci. Znano je, da na Koroškem še vedno pada število otrok z znanjem slovenščine. Starejši ljudje, ki so pred desetletji rasli s slovenščino in so jo (četudi pogosto le za silo in s silo) uporabljali tudi v poklicnem življenju, se poslavljajo iz aktivnega gospodarskega življenja. V zadnjih desetletjih je močno padlo število družin, ki svojim otrokom posredujejo slovenščino. Tako imajo danes tisti, ki si jo pridobijo v družinskem krogu in v šolah, pogosto nekoliko boljše izhodišče za poklicno življenje. Posebej to velja za tiste, ki se naučijo slovenščine doma in si jo izpopolnjujejo v šolah.

KOMENTAR

Teodor Domej

Nove možnosti, izzivi in potrebe gospodarskega sodelovanja s sosedi ustvarjajo ugodna izhodišča za osebe z dobrim znanjem slovenščine. Razvoj zadnjih let na Koroškem daje dodatne možnosti tudi ose-

Kaj je tem odgovorom skupnega?

bam, ki znajo razne slovanske jezike, n. pr. hrvaščino in srbsščino. Geopolitični položaj Avstrije in Koroško naravnost sili v intenzivnejše gospodarsko sodelovanje z državami srednje in vzhodne Evrope. Med drugim bo znanje slovanskih jezikov prav gotovo koristilo pri navezovanju in uspešnem ohranjanju gospodarskih stikov s temi regijami.

V zadnjih letih je stopnja brezposelnosti počasi, a ne-nehno rasla. V takih časih je

poklicno svetovanje ne le odgovorna, temveč tudi težka naloga. Statistike in izkušnje kažejo, da je dobra in primer- na izobrazba najbolj učinkovito sredstvo proti dolgi brezposelnosti. Na izobrazbo mladi človek sam v sodelovanju s starši, šolo in drugimi ustanovami za izobraževanje lahko bistveno vpliva. Danes tudi univerzitetna izobrazba ni več popolna garancija za visok zaslužek in materialno brezskrbno življenje, vendar je verjetnost dosti manjša, da kvalificiran človek ostane brez delovnega mesta kot nekvalificiran. Zato je šolanje in študij investicija, ki se obrestuje. Ne nazadnje pa velja, da imajo vse veje manjšinskega šolstva na Koroškem, t. j. ljudske in glavne šole, Zvezna gimnazija za Slovence, Dvojezična zvezna trgovska akademija, Privatna dvojezična višja šola za gospodarske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu in pouk slovenščine v raznih srednjih in višjih šolah tudi gospodarski pomen.

Vestnikovi telegrami

V zelo neprijetni situaciji so se znašle švicarske banke. Že dolgo trajajoči sumi o dvojni igri pri vlaganju od nacistov zaplenjenega denarnega premoženja v času druge svetovne vojne, so se izkazali za upravičene. Že nekako pred mesecem je Svetovni židovski kongres od Švice zahteval vrnitev v njenih bankah naloženega premoženja in ustanovitev sklada za žrtve holocavsta v višini 250 milijonov dolarjev, kar pa je švicarska vlada zavrnila. Nekdanji švicarski predsednik in sedanj minister za gospodarstvo Delamuraz je zahtevo žaljivo ocenil kot izsiljevanje. Oglasil se je predsednik Svetovnega židovskega kongresa Edgar Bronfman in židovske organizacije so zagrozile z bojkotom švicarskih bank – in frank je brž na svetovnih borzah padel za 0,2 odstotka. Švicarska vlada se je bila takoj pripravljena pogajati o kompromisni rešitvi problema, ni pa priznala, da v bankah ležijo velike količine zlata, ekvivalenta zaplenjenega židovskega premoženja. Sodu je izbilo dno ravnanje uslužbenca centralne švicarske banke, ki je pred uničenjem dokaznega gradiva iz nacistične dobe rešil nekaj dokumentacije in jo predal židovski skupnosti v Švici. Bil je takoj odpuščen, za židovsko skupnost in tudi za mnoge Švicarje pa je postal pravi heroj. Denar nima duše!

Bo Milošević obračunal z demonstranti, se po zadnjih dogodkih in uporabi »svoje« policije sprašuje mednarodna javnost. Kljub več kot dvomesečnim demonstracijam še vedno ni popustil opoziciji. Še več. V zadnjih dneh spet kaže zobe, kar se izkazuje z ostrejšimi ukrepi policije proti demonstrantom. Srbski opoziciji je treba priznati, da je doslej dobro vodila odpor proti ponarejenim volitvam in demonstrante zadrževala v okviru demokratičnih protestov. Najbolj iznajdljivi in celo izvorni so študentje. Poleg inscenirane blokade mestnega središča s pokvarjenimi avtomobili izvajajo tudi protikordonske blokade policije. V zadnjih dneh so zdržali tudi po 24 ur, policija je nekajkrat celo odpoklicala svoje enote, ob tem pa jim pomagajo tudi beograjski kulturniki in filmski ter gledališki ustvarjalci. Miloševićeva socialistična stranka pa se ne da. Predvčerajšnjim je vrhovnemu sodišču spet poslala zahtevek za razveljavitev že razveljavljenih volilnih poneverb na lokalnih volitvah 17. novembra v Beogradu. Prav ta poteza pa bo nedvomno spet pognala večje množice demonstrantov na ulice. Upati je, da se ne bo ponovil scenarij iz marca 1991!

Franjo Tudjman je imel včeraj spet svoj zgodovinski nagovor hrvaškemu narodu. Napovedal je spremembo političnega sistema na Hrvaškem, po katerem naj bi se država iz predsedniške preoblikovala v parlamentarno demokracijo. Po novem naj bi predsednika republike volil sabor (parlament). S tem v zvezi naj bi imel tudi manjše pristojnosti. Njegova hrvaška demokratična skupnost (HDZ) pa naj bi ob imenovanju bodočih predsednikov vendar ostala odločujoča. Zanimivo pri tem je, da mnogi resni analitiki Tudjmanovo potezo povezujejo z njegovim zdravstvenim stanjem. Ima (menda) raka na prebavilih. Tudjman v svoji despotski zasvojenosti ne bi hotel, da bi po njegovi smrti še kdo od njegovih predsedniških naslednikov užival tolikšno pooblastila in tolikšno predsedniško čast. Zlobneži menijo, da želi ostati edinstven v hrvaški zgodovini. **J. R.**

RAZVELJAVLJEN MORATORIJ

Vračanje gozdov razburja Bohinjce

Po razveljavljenem moratoriju o vračanju gozdov, ki ga je ob koncu preteklega leta sklenilo slovensko ustavno sodišče, se spet potencirano pojavljajo zahteve domnevnih upravičencev, hkrati pa tudi odpor v slovenski javnosti. Samo v bohinjski občini naj bi Ljubljanskemu nadškofijskemu ordinariatu vrnilo 16.000 hektarjev gozdov, kar hkrati pomeni tudi četrtno Triglavskega nacionalnega parka. Bohinjski župan Franc Kramar v pismu slovensko vlado opozarja, da se oblasti premalo poglobljajo v zgodovinska dejstva, ki pogosto ne opravičujejo vračanja, ampak to pomeni le novo krivico za slovenske državljane.

»To premoženje je bilo pridobljeno na osnovi fevdalnega prava, ki ga današnja moderna

pravna ureditev ne priznava. Vsaj del nekdanjega Kranjskega verskega sklada je bil ustanovljen z državnim denarjem,« opozarja bohinjski župan in pravi, da bi bilo o vračanju potrebno povprašati državljane na referendumu, saj sta razvoj in preživetje velikega števila ljudi odvisna od teh posesti.

Zaskrbljeni so tudi v blejski občini, kjer naj bi bila cerkvi vrnjena posestva na Blejskem otoku, ter v kranjskogorski občini, kjer je vnovič aktualen denacionalizacijski postopek v zvezi s Severno triglavsko steno. Po pisanju ljubljanskega Dnevnika pa bi morali biti zaskrbljeni tudi v Trziču, kjer naj bi Bornovim vrnilo kar 4.000 hektarjev gozdov in zemljišč, kamor sodi tudi skoraj polovica Trziča. **J. R.**

TAKO se v zadnjem času večkrat sliši iz vrst koroških Slovencev. In to praviloma iz tistih krogov, ki menijo, da je »za narodov blagor« treba pač delati zastonj. V glavnem to trdijo nekateri gospodarstveniki, ki jim očitno prav nič ni mar, kaj koroškimi Slovencem kultura pomeni.

Res je, da v okviru slovenskih prosvetnih in kulturnih društev velika večina aktivno dela brezplačno v kulturi. Veseli smo lahko, da je tako. Ne denar, ampak kultura kot duhovni oblikovalec človeškega življenja je ljudem kriterij za veselje do kulturnega udejstvovanja. In prav na osnovi ljubiteljstva v kulturi, na osnovi dejstva, da v posameznih krajih dosegamo lepe uspehe v raznih kulturnih dejavnostih (v kvalitativnem in kvantitativnem smislu), je možno udejaniti kvaliteto kot pozitivno in obetavno tendenco v kulturi koroških Slovencev. Iz posameznih dejavnosti se izcimijo talenti, ki jim moramo omogočiti nadaljnji razvoj, če želimo razvijati kvaliteto v kulturi. Osnove za tak razvoj so

med koroškimi Slovenci vsekakor dobre, to opazimo tudi tedaj, ko kulturno dejavnost koroških Slovencev primerjamo z ljubiteljsko kulturo večinskega naroda. S ponosom

lahko ugotovimo, da se znotraj narodne skupnosti na kulturnem področju dejansko več ustvarja kakor na strani večinskega naroda.

Meje med ljubiteljstvom in profesionalizmom so v kakovostnem smislu včasih težko prepoznavne, vendar obstajajo in jih je treba tudi definirati. Iz ljubiteljskih vrst so se v teku časa izoblikovali posamezni talenti, ki so jim glasba in gledališče postali življenjski poklic. Število takih talentov narašča, kar je razveseljivo, vprašanje je le, kaj storimo za afirmacijo njihovega ambicioznega ustvarjanja med koroškimi Slovenci. In prav tako je vprašanje, kako

KOMENTAR

Dr. Janko Malle

Kultura ima preveč denarja

kega »poklicnega« glasbenega učitelja, režiserja, komponista, skratka za vsakega »poklicnega« umetnika. Toda nekateri kar tarnajo proti temu, in to iz preprostega razloga, ker kulture ne cenijo in ne spoštujejo kot vsako drugo storjeno delo, ki ima svojo ceno. Da ne govorim o tem, da ima kultura veliko opravka s splošno izobrazbo in ji gre prav zaradi tega priznati primat v vsakdanjem življenju.

Normalno je, da je ob razvevni vseh mogočih raznolikih in večplastnih dejavnosti v kulturi treba skrbeti tudi za njeno materialno plat. Z naraščanjem dejavnosti v zadnjih letih je bilo za kulturo tudi nekoliko več denar-

tistim, »ki živijo samo od kulture«, zagotovimo osnovne življenjske pogoje, kot so vsakdanje materialne potrebe in socialna varnost. Sicer je samoumevno, da to velja za vsa-

ja. Na srečo zaradi tega ni bilo prepirov v vrstah kulturnih društev in v vrstah osrednjih kulturnih organizacij, nasprotno, povečala se je dejavnost. Ali ni pozitivno, da se v vseh kulturnih domovih dan za dnem nekaj dogaja? Ali ni pozitivno, da interesi za gledališko dejavnost tako hitro naraščajo, da ponekod igralske skupine zaradi prezasedenosti kulturnih domov niti prostora za vaje ne dobijo? Potrebe so torej še večje, kot jih zmoremo ponuditi z obstoječo infrastrukturo! Sicer je že tudi res, da so interesi za kulturo od kraja do kraja in od ljudi do ljudi različni. Ponekod negujejo recimo samo eno zvrst kulturnega dela, drugod pa spet opažamo zaskrbljive pojave, ki kažejo na dominantno vlogo športa v taki meri, da onemogoča vsako kulturno iniciativo. Toda to so že podrobnosti, ki so sicer pomembne, vendar zaenkrat ne morejo zaustaviti pozitivnega kulturnega razvoja, s katerim se koroški Slovenci v veliki meri identificirajo in jim tudi političnih glavobolov ne povzročajo.

Če je bilanca v kulturi poziti-

tivna in se ji za naprej obeta pozitiven razvoj, ni nobenega razloga, da bi kulturi krajšali subvencije. Sicer pa avstrijski varčevalni ukrepi že nekaj časa učinkujejo: od leta 1995 je manj denarja z ministrstva za kulturo na Dunaju in tudi minimalna podpora koroške deželne vlade se še bolj zmanjšuje. Zato je upati, da bo v vrstah koroških Slovencev prevladovala trezna ocena, da je treba pospeševati kulturo kot najpomembnejšo zvrst dejavnosti narodne skupnosti, ki ji daje boljše garancije za »preživetje« jezika kot dosejanje dolgočasne in nezanimive politične bitke znotraj manjšine. Kakor vidimo, imajo kulturne dejavnosti podporo ljudstva in vsi, ki so zaposleni v njej, imajo dovolj in tudi čez glavo dela. Zato je najbolj racionalno, če bomo investirali največ denarja v vse panoge kulturnega dela, v njeno pestro in raznoliko naravnost in v njen kakovostni razvoj. Programi kulturnih organizacij so tudi za leto 1997 tako pripravljene, da lahko govorimo o vsestranskem napredku v kulturi. ■

ZA 75-LETNICO SPD »JEPa – BAŠKO JEZERO«

Večer spominjanja na stare čase na Rutah

Prijetno je bilo v krogu domačinov – pripovednikov na Mikulovi domačiji na Rutah pod Jepo

O Jepi, gori, ki je po njej poimenovano krajevno prosvetno društvo, o življenju na kmetijah, o nekdanjem delu v zimskih dneh in o lepih ter o žalostnih, pa tudi grdih dogodkih, je tekla beseda na srečanju pripovednikov v torek, 14. januarja zvečer pri Mikulu na Rutah. Geslo večera, pripravilo ga je Slovensko prosvetno društvo »Jepa – Baško jezero«, ki letos praznuje svojo 75-letnico ustanovitve, je bilo »Nekoč v starih časih«, Joško Wrolich pa je z veliko občutka povezoval.

Nece Taupe, Jozi Puschan-Ovčnar in marljivi zapisnikar vaškega življenja pod Jepo Tonček Uršič, ki je iz svoje popolne malhe potegnili debelo knjigo, v katero zapisuje vse, kar se je in kar se menda še bo dogajalo pri Baškem jezeru, so vedeli največ povedati o nekdanjih časih. In ti predvsem za Rutarjane, to je kraj, ki se raz-

prostira od vznožja Jepe navzgor, niso bili ravno prijetni in zlati. Dela ni bilo, poslali so se s svojimi velikimi družinami stiskali v ozkih in temačnih pajstlah, alkohola in trde pesti je šestokrat bilo več kot ljubezni in kruha. Kruti kot življenje so bili tudi medsebojni odnosi ali »vaška folklor«. Zgodilo se je celo, da je neki Rutarjan ubil svojo ženo, pa to nikogar ni preveč ganilo. Je pač svojo »babo ubov«, so dejali ljudje, in to vaščanov ter cerkvene in posvetne oblasti ni kaj dosti razburjalo, celotna zadeva je bila s pogrebom žrtve poravnana. Sploh o ženah takrat niso imeli najboljšega mnenja, kakor to potrjujejo litanije o teh hudih ženah, ki jih hrani Franci Černut. Gospodarji so se za dobro kravo bolj bali kot za svoje soproge. Nece Taupe, ki je okusil trdo mladost, je menil, da so otroci bili edino boga-

stvo. Z Rut je takrat hodilo več kot dvajset otrok v loško šolo, danes samo dva. In ko so takrat otroci vsaj malce shodili in se znebili »šneľfajerc« (to so hlače, ki so bile po sredini, v koračnici, odprte), so morali iti služiti. Pozimi so kmetje sekali les in ga drkali v dolino. Pri tem težakem delu nesreč ni manjkalo, se je spominjal Semi Triešnik, poleti pa je ponekod bilo toliko kač, da so lezle celo v stanovanja in so se ljudje zatekali k zaobljubam in romanjem, da bi že končno bilo konec te nadloge. Menda je pomagalo.

Pripovedniški večer je zelo uspel. Medtem ko je zunaj mesečina okolico odela v ledeno srebro, so se v veliki izbi ob zakurjeni starodavni krušni peči številni gostje počutili zares udobno, beseda je dala besedo, vmes pa so zapeli ali pa prisluhnili ubranim glasovom loškega ženskega terceta. F. W.

REVIJA

Glasnik slov. etnološkega društva

Zadnja revija omenjenega društva je tokrat pretežno posvečena Koroški. Večina avtorjev prispevkov je na Koroškem dobro znana; Vinko Ošlak razmišlja v svojem eseju »Kam kaže narod?« najprej o definiciji naroda oz. nacije (s podobnim razmišljanjem se je ukvarjala že tudi mag. Marija Pahor – Jurić) ter o smiselnosti in nesmiselnosti ograjevanja od drugih narodov. Prispeval je tudi članek o razstavi »Verbrechen der Wehrmacht«, ki je dvignila nekaj prahu in s katero ima tudi avtor očitno nekaj težav – sicer ne načelnih, pa vendar mu je treba najti dlako v jajcu. Herta Maurer-Lausegger se ukvarja z etnološkim gradivom pri Slovenskem sporedu ORF v Celovcu, Damjana

Žbontar pa (delovala je na Koroškem tudi pri etnoloških mladinskih delavnicah kot mentorica) opisuje domače zdravstvo. Tudi Sandra Habjančič je bila že mladinska mentorica pri nas, v reviji pa opisuje družbeno življenje Slovencev na Koroškem. Mojca Ramšak se posveča etnologinji Mariji Makarovič in njenemu izredno pomembnemu delu na Koroškem, Marija Makarovič sama pa objavlja poročilo o delu pri Zilji. Irena Lesjak piše o urejanju fotodokumentacije inštituta Urban Jarnik, sledi prispevek o Vogrčah, Alojz Angerer pa piše o čebelarstvu muzeju v Kožentavri ter o razstavi »Ko bo cvetel lan« v Šentjanžu v k & k.

S. W.

PISMO BRALCA

Misli o občinskih volitvah 97

Volitve 9. marca 1997 so za naše zastopstvo v občinskem svetu lahko usodapolne. Ako EL izgubi na mandatih, bo to težak udarec ne samo za stranko, temveč za nas Slovence v večji meri. Ker »ženitev« z liberalno stranko ni bila dovolj pripravljena in so Slovenci prej krščansko socialni kot liberalni, je EL izgubila na simpatiji pri Slovencih. Ker pa občine niso zadeva deželne vodstva Enotne liste, bi po mojem bilo najbolje, da kandidira EL v okviru komunalne liste (KL). V okviru KL lahko zajamemo vse sloje in stranke, ne samo pripadnike EL, temveč tudi LIF, Zelene, krščanske demokrate

in Slovencem naklonjene socialdemokrate. Saj s prednostnimi glasovi vsak volivec podpre svoje tri kandidate. Ako dobijo ti dovolj prednostnih glasov, imajo ti ne glede na uvrstitev na listi možnost priti v občinski svet.

Ne glede na to naj bo komunalna lista (KL) oz. njeni kandidati tisti demokratični forum, ki naj pred vsako občinsko sejo pretrese točke dnevnega reda in da odbornikom direktive, kako naj se zadržijo.

Za deželni zbor zaenkrat še nimamo možnosti, da kot stranka manjšine dosežemo mandat – pri občinskih volitvah pa imamo šanso za demokratično zastopstvo. Ako bomo znali to šanso izkoristiti, bomo s tem sistemom uspeli tudi na deželni ravni.

Kom. sv. Franc Rutar

Lepotic in okusno oblečenih plesalcev na plesu ni manjkalo

Profesorsko dijaški plesni vložek je ob polnoči navdušil vse

»Ali te je Klima že poklical?« je vprašal Sturm Olipa

Franc Wakounig

Gimnazijski ples ali

EDEN od viškov letošnje kratke plesne in pustne sezone v Celovcu je bil Gimnazijski ples, ki so ga tradicionalno pripravili maturanti slovenske gimnazije. Poleg Slovenskega plesa, ki ima seveda nesporen primat prvenca, je gimnazijski

ples eden od osrednjih slovenskih koroških družabnostnih viškov v letu.

Prostori Doma sindikatov so v petek, 17. januarja zvečer in v soboto 18. 1. do zgodnjih jutranjih ur bili trdno v roki plesalcev, godcev in oknarjev, to je tistih, ki so prišli, ker so si zaželeli klepeta, zabave in družbe brez obveznega plesnega koraka. Družabnost in vzdušje, ali klima, kakor pač v času državniškega prizvoka te besede tudi pravijo temu pojavu, sta bila na višku viškov, fool cool je dejala mlada plesalka, in jasno, da se nikomur ni mudilo domov.

Še predvsem zato ne, ker je polnočni vložek bil prvovrstno doživetje: profesorji in dijaki so po navodilih občeprižnane-

ga plesnega učitelja Gregeja Kristofa skupaj predvajali bidermajerski gosposki ples, in seveda so to nostalgčno plesno točko zaradi stilne dovršenosti

Kdor je prišel na ples, je užival

in slišnega uspeha morali ponoviti. Pred tem pa je bila na dražbi slika Zorke Losikandl-Weissove (dražil je prof. Jože Wakounig), ravnatelj gimnazije Reginald Vospornik pa je s

prečejšnim ponosom obelodanil dva jubileja šole: 40-letnico njenega obstoja in 35. maturatni letnik – oboje v tem letu.

No, ker plesa brez godcev ni, sta kar dve muzikontarski skupini skrbeli, da pete niso preveč srbele in da plesišče ni bilo prazno. To naloge so dobro opravili »Štajerskih sedem« iz Maribora in celovški pridelek »Three tight«. Od politične smetane pa smo videli celovškega župana Guggenbergerja in njegovga namestnika Metelka, državnozbornskega poslanca Antonija, predsednika ZSO Marjana Šturma

in NSKS Nantija Olipa, generalnega konzula Jožeta Jeraja, šolsko oblast so zastopali podpredsenik deželne šolskega sveta Herbert Würschl, vodja manjšinskega šolskega oddelka Tomaž Ogris in nadzornik Teodor Domej, no, pa

Fraki in plesne obleke so kar vihrali

tudi zastopniki sedme sile ali novinarstva so bili z veseljem na plesu.

Letošnjim maturantkam in maturantom, ki so ples pričeli s slavnostno polonezo, želimo, da bi jim tudi zrelostni izpit enako dobro uspel.

Plesalci skupine Devžej so bili ekselentni

uspeh v teku maturantskega leta

PREMIERA V BELJAKU

Sofortige Erleuchtung inkl MwSt.

komunikacije je osamljenost vedno večja, človeška bližina posebno v centrih, kjer je največ ljudi, prerodka dobrina. Tudi senzibilnost za vseobče in tudi osebne probleme raste, do razrešitev je dolga in trnjeva pot. Ljudem manjka tudi pripravljenosti, da se z določenimi situacijami sprijaznijo oz. da sprejmejo dejstvo, kako malo lahko posameznik prispeva k boljši družbi. Najti osebno srečo je vodilo človeštva.

Premnogim to ne uspe. Prav zato imajo sekte, ki obljublajo »Erleuchtung«, nenadno spoznanje vesoljne resnice, tak uspeh.

Predstava bi morala biti pravzaprav na obveznem programu srednjih šol. Ne samo mladino, tudi odrasle ogroža manipulacija preko sekt. Mladina pa je dodatno še v razvojni dobi, ko človek išče svoje mesto v družbi, ko se odceplja od družinskega kroga in je v duševnih konfliktih. Božanje in klofute bi lahko poimenovali taktiko sekt. In ta način so igralci Študijskega odra zelo dobro zaigrali »seminar« s pranjem možganov.

V samem začetku gledalec niti ne opazi, da so igralci pomešani med publiko, s tem se zmanjša distanca do dogajanja. Veliki guru (vodja seminarja), vodi seminar diktatorsko, žali ljudi, jih poniža in potem počasi »dviga« s pohvalami mimgrede. Garantira, da v treh dneh udeleženci ne bodo imeli več

problemov, ki jih trenutno tarejo ... Med udeleženci se razvije kar neke vrste tekmovanje, kdo bo izvajanja vodje bolje razumel. Skupinska dinamika nenadoma ne dopušča več samostojne presoje. Zraven je tudi novinar, ki pod psevdonom spremlja seminar (ki stane malenkostnih 15.600 šilingov). Kritičen je, upira se, skoraj ga vržejo ven. V svojem časopisu namerava razkrinkati sekto. A tudi on klone, kar je tudi za publiko največje presečenjenje. Trezno pamet obdrži samo ena oseba ...

Občinstvo je ves čas posredno vključeno, marsikoga mika, da bi se vključil v debato. Igralci spretno vodijo dogajanje, od začetnih nezaupanj do popolne predaje, od hihitajoče zadržanosti do »očičujučega« rjovenja. Vsaka od oseb ima svoj problem, svoj vzrok, zakaj se je pojavila na seminarju. In kot se za igro spodobi, končni cilj – denar – spregledajo samo gledalci.

Predstava povzroča bolečine: nemoč gledalca ob očitni manipulaciji, spoznanje, da je tudi razum ena od zunanjih in silno negotovih zadev, da je tisto, kar imenujejo osebnost, podvrženo vplivom bolj, kakor bi si želeli. Odvisnost od sekt – toda ali niso privrženci na svoj način srečni? Provokativno vprašanje, ki odpira vprašanja, kaj naj bi sreča pravzaprav bila. Upati si razmišljati o tem, kako zelo smo podvrženi s svojim mišljenjem – ne samo sektam, pač pa najrazličnejšim institucijam. Vprašanje je le, koliko koristi imajo od nas. Ali pa mi od njih ...

Avtor je Andrew Carr, režiser Hanspeter Homer, igralci pa so nekateri poklicni, nekaj pa je amaterjev.

Predstave so vsak večer ob 20. uri, razen 2. in 3. februarja ter od 8. do 12. februarja. Naj opozorim še na predstavo »Zdrahe v božji hiši / Krach im Hause Gott«, ki bo gostovala na Študijskem odru v četrtek in petek, 20. in 21. februarja v slovenščini in nemščini.

Sonja Wakounig

Sekte, odvisnost, manipulacija

Približno 50.000 ljudi deluje v Avstriji v najrazličnejših sektah, še enkrat toliko jih je »potencialnih« pripadnikov, ki stojijo nekako na pragu, se čutijo nagovorjene in so tik pred tem, da vstopijo vanje. Kaj je na teh združenjih tako privlačnega, da so se posamezniki pripravljene podati se v popolno psihično odvisnost, da zanemarijo družinske in prijateljske vezi, da često opustijo svojo poklicno pot, da prekinejo z izobrazbo in gredo s srcem in dušo »misijonarji« v najboljši veri, da je to edina rešitev za človeštvo? Vsem sektam je skupno vsaj dejstvo, da mora človek izključiti svoj razum oziroma ga mora podrediti raznim gurujem, psevdoznanstvenikom in psevdodušebrižnikom.

Studiobühne (Študijski oder) v Beljaku se je po uspešnici »Die Schaukel« (Gugalnica), kjer je šlo za nasilje med mladino, lotil druge aktualne rane naše družbe. V bližajočem se tisočletju skoraj neomejene

PRIREDITVE

ČETRTEK, 23. 1.

- BOROVlje, v Posojilnici-Bank – SGZ
19.00 Aktuelle Steuerfragen, predava mag. Hermann Klokner
CELOVEC, v Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma
19.00 Podelitev 18. Tischlerjeve nagrade gospe Micki Miškulnik

PETEK, 24. 1.

- DUNAJ, v študentskem klubu, Mondscheingasse 9
20.00 Predstavitve društva ECHO, mladincev, katerih starši so priseljenci v Avstriji
Sele, v gostilni Malle – DSG Sele/Zell
20.00 Oldi večer

SOBOTA, 25. 1.

- RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Radiše«
19.00 Razstava del Francija Ogrisa in koncert Janija Kovačiča
HODIŠE, pri Svetiju na Plešerki – SPD »Zvezda«
20.00 Hodiški ples, igra ansambel Tonija Hervola. Bogat srečolov!
ŽELEZNA KAPLA, v hotelu Obir – Čebelarsko društvo
20.00 Čebelarski ples, igra ansambel »Rosa«

ČETRTEK, 30. 1.

- TINJE, v domu
9.00 Puberteta – napeti čas za otroke
9.00 »Sodobno kmetijstvo ob izzivu EU« – za mlade kmetice in kmete
CELOVEC, v Modestovem domu – Pevski zbor »Gallus«
19.00 Občni zbor »Jakob Petelin Gallus«

PETEK, 31. 1.

- BOROVlje, pri Cingelcu na Trati – SPD »Borovlje«
10.00 »Zaklad kapitana Ahaca«, igra domača otroška igralska skupina
Pliberk, v farni dvorani – MoPZ »Kralj Matjaž«
19.30 »Domača pesem jim bo vedno pela« – nast. MePZ Podjuna, ansambel Korenika, pevska skupina Lira in MoPZ »Kralj Matjaž«. Koncert je v čast Milki Hartman in pionirjem zbora »Kralj Matjaž«
ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPD »Zarja« in »V. Polanšek«
19.30 Prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku pod geslom »Vse je pesem«

SOBOTA, 1. 2.

- GLOBASNICA, v farni dvorani – SKD Globasnica
14.30 Veseloigra »Lažnivka«, nast. mladinska igralska skupina iz Kotmare vasi
BILČOVŠ, v avli ljudske šole – SPD »Bilka«
19.30 Janez Menart: Balade; nastopa gledališka skupina z Radiš
ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – SPD »Danica«
20.00 Ples Danice, igra ansambel »Alpe Adria Sekstet«
SVEČE, pri Adamu – SPD »Kočna«
20.00 Pust s Kočno; za ples igrajo »Briefeldorfer Musikanten« in družina Goritschnig. Maske zaželene. Vstopnina 40 šil.

NEDELJA, 2. 2.

- SVEČE, na pokopališču – Zveza koroških partizanov
11.00 Spominska svečanost ob grobu narodnega heroja Matije Verdnika-Tomaa
ŠMIHEL, v farni dvorani – KD Šmihel
11.00 »Zaklad kapitana Ahaca«; gostuje otroška igralska skupina iz Borovelj
OBIRSKO, pri Hirsovi kajži – Alpski klub »Obir«
11.00 16. sankška tekma. Prijave ob 10.30 pri cilju.
Radiše, na Zgornjih Rutah – SPD »Radiše«
14.00 Smučarska tekma v veleslalomu
GLOBASNICA, pri Šoštarju – Društvo upokojencev Pliberk
14.00 Veseli pust; na sporedu petje, šaljivi prizor, ples pa še kaj ... Maske zaželene, za prigrizek in osvežilo bo poskrbljeno.
LOČILO, nad Posojilnico-Bank – SPD »Dobrač« in SPD »Zila«
17.00 »Zaklad kapitana Ahaca«; gostuje otroška igralska skupina iz Borovelj

SREDA, 5. 2.

- ŠKOFIČE, nad Posojilnico – SPD »Edinost«
10.30 »Zaklad kapitana Ahaca«; gostuje otroška igralska skupina iz Borovelj
CELOVEC, v ORF teatru, Sponheimerstr. 13 – SPZ, KKZ
19.00 Prešernova proslava ob slovenskem kulturnem prazniku. Spored bodo oblikovali igralci SPD »Radiše« z Baladami Janeza Menarta

PETEK, 7. 2.

- VOGRČE, pri Florjanu – KKD Vogrče
20.00 Pustnija

SOBOTA, 8. 2.

- OBIRSKO, pri Kovaču – SPD »Valentin Polanšek«
20.00 Pustni ples; igra »Trio Pavlič«. Vse šeme bodo nagrajene!
GLOBASNICA, pri Šoštarju – SAK
20.00 Ples Slov. atletskega kluba; za ples igrata Ansambel Drava in Four People
VOGRČE, pri Florjanu – KKD Vogrče
20.00 Pustnija

NEDELJA, 9. 2.

- ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPD »Zarja«
16.00 in 19.30 Pustna prireditve

SOBOTA, 15. 2.

- ROŽEK, na Muti pri Woschitzu – KD »Peter Markovič«
20.00 Molière: George Dandin; gostujejo igralci SPD »Srce« iz Dobrle vasi

Slovensko društvo upokojencev Pliberk

vabi na

dopust v Izoli

od nedelje, 16. marca, do sobote, 22. marca 1997.

Cena za 6-dnevni paket na osebo 2000 šilingov. Doplačilo za enoposteljno sobo 70 šil. na dan. Prijave sprejema Helena Močnik, 9143 Šmihel 42, tel. 042 35/3040.

SPD »ZARJA«

SPD »VALENTIN POLANŠEK«

vabita na prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku pod geslom

»Vse je pesem«

v petek,

31. januarja 1997, ob 19.30

v farni dvorani v Železni Kapli

Slavnostni govor:

Miha Travnik, ravnatelj lj. šole

Günter Weratschnig iz Šmarjete v Rožu – 25. rojstni dan; Doroteja Domej iz Rinkol – rojstni dan; Pavla Rozenzopf iz Breške vasi – rojstni dan; Nežka Knor iz Ponikve – rojstni dan; Rozka Kordež iz Nonče vasi – rojstni dan; Nežka Kert iz Nonče vasi – rojstni dan in god; Ludmila Ožgan - Mikulova mati s Starrega gradu nad Baškim jezerom – 94. rojstni dan; Nežka Opetnik z Doba pri Pliberku – rojstni dan in god; Anton Goltnik z Žamanj – rojstni dan; Tomej Pesjak iz Malčap – rojstni dan; Nevenka Sommeregger iz Kamna – rojstni dan; dr. Franc Vrbinc iz Škocijana – rojstni dan; Nežka Zunder iz Kokij – rojstni dan; Pavla Hudl iz Goselne vasi – rojstni dan; Marija Rohrmeister iz Vinogradov – rojstni dan; Marija

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJA

ČETRTEK, 23. 1.

18.10 Rož – Podjuna – Zilja.

PETEK, 24. 1.

18.10 Kulturna obzornja.

SOBOTA, 25. 1.

18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

NEDELJA, 26. 1.

6.08 Dobro jutro, Koroška – Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel (mag. Mirko Isopp).

18.00 6 x 6

PONEDELJEK, 27. 1.

18.10 Kratak stik: Tischlerjeva nagrada Micki Miškulnik

TOREK, 28. 1.

18.10 Otroška oddaja.

SREDA, 29. 1.

18.10 Glasbena mavrica.

21.04 do 22.00

Rož – Podjuna – Zila

Fridl Schwarz – ekonomski svetnik

Kmet Fridl Schwarz, pd. Volina iz Plaznice pri Železni Kapli, je pred kratkim od državnega predsednika prejel častni naziv ekonomski svetnik. Schwarz ima velike zasluge na področju zadružništva, je član upravnega odbora Zadruga-

market Železna Kapla in nadzornega odbora Zveze Bank v Celovcu. Bil je sodelavec v nekdanji tovarni celuloze Obir in med pobudniki domače gorsko kmečke zadruge »Coppla kaša«. Iskrene čestitke!

Razstava v galeriji Šikoronja

V rožeški galeriji Šikoronja je še do konca januarja odprta zanimiva razstava grafik in skulptur pod naslovom »Razstava dialoga«. Na ogled so dela že znanih in ariviranih slikarjev. Prav gotovo poznate imena Janez Bernik, Drago Družkovič, Valentin Oman, Armin Gueri-

no, Konrad Koller, Caroline, Irwin, Marija Lassnig, J. Tichy in J. Vizjak.

Dobro je, če svoj obisk najavite prej po telefonu na številko 042 74/44 22. Galeristka Marija Šikoronja vas bo rade volje pospremila skozi to reprezentativno razstavo!

■ Društvo slovenskih pisateljev/pisateljic, publicistov/publicistk in prevajalcev/prevajalk v Avstriji ■ Krščanska kulturna zveza ■ Slovenska prosvetna zveza

slavnostna prireditve ob

slovenskem kulturnem prazniku

od srede, 5. februar 1997, ob 19.00 uri

v velikem javnem studiu koroškega radia, ORF-Theater, Celovec.

SPORED

Tone Pavček:	slavnostni govor
Janez Menart:	Balade
	Uprizoritev gledališkega recitala
	Izvajajo gledališka skupina SPD »Radiše«

PRAZNUJEJO

Wicher iz Gorič – rojstni dan; Marija Benko iz Kotmare vasi – 85. rojstni dan; Pepka Enzi iz Vogrč – rojstni dan; Nežka Kunet iz Šentjakoba – dvojni praznik; Zdravko Mlečnik s Kota v Selah – rojstni dan; Matilda Kattinig z Bistrice pri Šentjakobu – rojstni dan; Franc Melcher in Primi Klemenjak iz Šentožbala – rojstni dan; Neži Kleibner iz Šentjakoba – rojstni dan; Krista Oraže in inž. Helmut Malle iz Lobnika – rojstni dan; Anton Petek – dvojni praznik; Timotej Mali iz Lepene – 70. rojstni dan; Neža Dovjak iz Borovelj – 86. rojstni dan; Mici in Tomi Mak iz Sel – rojstni dan; Tomi Kelich z Ledine – 50. rojstni dan; Feliks Schmutzer iz Štebna – rojstni

dan in god; Vanč, Fani in Tatjana Hanin – rojstni dan; Nežka Widerman iz Borovij pri Pliberku – 74. rojstni dan in god; Feliks Pitschek iz Holbič – dvojni praznik; Marjan Jernej iz Šentvida – rojstni dan; župnik Tonej Opetnik in njegova kuharica Nežka Hudelist – dvojni praznik; Marija Robinik iz Štebna – rojstni dan; Tonej Hribernik iz Sel – rojstni dan; Albin Male s Kota – rojstni dan; Helmut Smolnik iz Šmihela – rojstni dan; Fric Hudl iz Globasnice – rojstni dan; Blaž Sturm z Lipe nad Vrbo – rojstni dan; Tomej Obiltschnig iz Leš – rojstni dan; Šošlčev oče iz Podna – rojstni dan in god; Jan Brunnik z Obirskega – rojstni dan; dr. Roman Schellander iz Borovelj – 40. rojstni dan; Marija Jurič-Pahor iz Trsta – rojstni dan

DOBER DAN, KOROŠKA

NEDELJA, 26. 1.

13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 27. 1.

01.45 ORF 2 (Ponovitev)

16.20 TV SLO 1 (Ponovitev)

I Letošnja Tischlerjeva nagrada Micki Miškulnik.

I Dva talenta mladega Francija Ogrisa: slikarstvo in trobenta.

I »Štirje fantje muzikantje«: Lutkovno gledališče Maribor na Koroškem.

I SŠK Obir gosti vrhunske avstrijske sankarje na naravnih stezah.

I Otroci v Železni Kapli se pripravljajo na stari običaj: »Ante pante populore«.

I kdor si ohrani veselje do dela, temu tudi v starosti ni dolgčas.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

se šteje mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Glavna urednica Sonja Wakounig;
uredniki Jože Rovšek, Franc Wakounig,
Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

ŽE SLOVENSKA beseda zakon (Ehe) pove, da ima ta oblika skupnega življenja opraviti z zakonom (Gesetz). Ministrica za ženska vprašanja Helga Konrad je v preteklih tednih s svojimi

KOMENTAR

Vida Obid

predlogi, da je treba v ustavi zapisati enakopravnost moških in žensk ter upoštevati v zakonskem pravu dolžnost za skupno vodenje gospodinjstva, skrb za vzgojo otrok ter oskrbo bolnih in starih družinskih članov ipd. sprožila polemiko in zasmehovanje. Dregnula je v osje gnezdo. Predvsem moški – pa tudi velik del žensk – odklanja vmešavanje v tako imenovano zasebno življenje v družini, ki menda naj nikogar ne briga in je zgolj stvar zakoncev. Dejstvo je, da se vsi zakoni vmešavajo v zasebno življenje, saj bi tudi lahko re-

Poseg zakonov v zakon

kli, da je zasebna stvar, če kdo pijan sede za volan, se vozi skozi mesto prehitro, tepe otroke, krade, goljufa, jemlje droge itd. Vse to se kljub zakonskim ureditvam dogaja, vsak pa ve, da tvega prekršek in s tem kazensko zasledovanje. Pa tudi družba tega ne odobrava. Le v družini, ki je osnovna celica družbe in države, kar vsi politiki radi poudarjajo, naj bi bilo drugače, tam naj bi obveljala pravica močnejšega.

Res je, da veliki večini ni znana niti trenutna zakonska osnova, ki je sad borbe ženskega gibanja in bivše ministrice Dohnalove. Še ni tako dolgo, da je mož lahko vložil tožbo za ločitev, če je žena zanemarjala gospodinjstvo – čeprav je bila morda prav tako zaposlena kot on – in žena je morala prevzeti

krivdo ter vse finančne posledice. Zaradi čedalje večje zaposlitve žensk je krivica postala očitna in se je kršilo pravilo, da ima pred zakonom vsak državljan enake pravice in dolžnosti. Zato

je novelizacija zakona upoštevala novo situacijo in določila to, kar je na tem področju trenutno veljavno: »Zakonca sta dolžna, da pri vodstvu skupnega gospodinjstva ob upoštevanju poklicne obremenitve doprineseta vsak svoj delež. Če eden od zakoncev ni zaposlen, je dolžan, da vodi gospodinjstvo.« Mislim, da doslej v Avstriji niti trenutnega nivoja zakonskih določil nismo dosegli. V največ gospodinjstvih je tako, da pripada skrb za vzgojo otrok in vse, kar je z njo v zvezi (otroški vrtci, bolezen, šolski problemi,

učenje z otroki itd.), vodenje gospodinjstva (pospravljanje, kuhanje, pomivanje, urejanje perila ipd.) ter oskrba bolnih in starih družinskih članov je vedno skorajda izključna skrb žene, mame, hčere ali snahe. Zato je diskusija, ki jo je sprožila ministrica Konrad s svojimi predlogi, lahko zelo produktivna in upati je, da bo v nekaterih moških in ženskih glavah morda le nekoliko premaknila utečene patriarhalne miselne vzorce in s tem tudi pogled družbe na delitev dela v »zasebnem« življenju. Na vsak način pa naj zakon zaščiti šibkejšega družinskega člana, in to je v naši družbi še vedno ženska. ■

SKORAJ dva že meseca nas po večerih na televiziskem ekranu skuša prepričati ta ali drugi mlad moški, da naj tudi mi, kot to dela on, spremenimo svoje mnenje, se na novo orientiramo in se pustimo prepričati od prijateljice ali žene (nagovor namreč velja le moškini!) in napravimo korak k enakopravni razdelitvi dela. Pri tem imajo v obeh – kakor nam navsezadnje reklama le pove – prevzeti polovico dela v gospodinjstvu, polovico skrbi za otroke in tako dalje in tako naprej.

Odmevi na to reklamo ministrice za ženske zadeve Konradove so različni in si nasprotujejo kot dan noč. Večina odmevov, ki sem jih brala, je bila zelo kritična do tega ukaza od zgoraj: reklama da je vmešavanje v intimno sfero, enakopravnosti da se ne da ukazati in ne nazadnje – kako ravnati, če mož ni pripravljen pomiti posode? Ali naj potem gredo ženske pred sodišče in kakšna naj bi v takšnem slučaju bila

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Piše dr. Štefka Vavti

kazen in kakšen poznejši zakon?

Kako pa gre vam s tem novim pristopom v družinske zadeve? Ali že žanjete prve sadove te nove reklame? Se je vaš mož ali prijatelj že bistveno spremenil, odkar mu po

Vam mož pomaga v gospodinjstvu?

televiziji vcepljajo novo vest, da naj vsak prevzame polovico dela v družini?

Veselim se za vas, če spoznate na njem nove strani, ki jih doslej še niste videle, novo pripravljenost za sodelovanje v gospodinjstvu, katero je doslej dobro skrival pred vami.

»Ministrica Konradova meče denar pri oknu ven, katerega bi marsikatera družina ob varčevalnem paketu zelo potrebovala!«, se razburjajo eni, medtem ko drugi vidijo v tem ukrepu korak k emancipaciji.

Prepričana sem, da učinek te reklame navsezadnje le ne bo takšen, kot si ga morda ministrica pričakuje. Soodgovornost in pripravljenost moškega, da namreč ženi pomaga v gospodinjstvu, po mojem mnenju ni odvisna od reklame temveč od zrelosti moškega, morda tudi od vzgoje, ki jo je užival v svoji družini. Ravno pri nas na podeželju je ta vzgoja utrdila v velikem številu moških neke vrste »paša-vzorec«, ki se ga moški v poznejšem življenju le težko otresejo.

Kljub temu sem prepričana, da je dovolj moških, ki pomagajo svojim ženam v gospodinjstvu in pri vzgoji otrok – tudi brez reklame.

Morda jih je res težje najti na podeželju, kjer marsikatera ura tika-taka še po starem, kjer vladajo še navade, ki so preostale iz patriarhalnega sistema.

Vprašam se, ali se bo s to reklamo (polovica-polovica) na tem kaj spremenilo? Kaj menite vi? ■

POMIRITEV PROMETA

Obvoznico Kožentavre že gradijo

V Kožentavri, vasi, kjer je bila prva poštna postaja v Rožu, so se oddahnili. Te dni so začeli graditi obvoznico. Speljana bo zahodno od vasi med umetnim jezerom in Mulejevo (Ratzevo) gostilno in bo malce pod Podgoro zavila na levo proti Goricam, kjer bo priključena na že obstoječo cesto. Obvoznica bo Kožentavri prinesla zaželjeno uteho, saj se sedaj ves promet za Borovlje in na Ljubelj vali skozi vas. Po izgradnji obvoznice bojo sedanjo cesto skozi Kožentavro zožili.

VODORAVNO: 1. drugo ime za polža 6. velikan iz grške mitologije 11. gora nad Pliberkom 12. del imena romana Sienkiewitza (Ben ...) 13. angleško »draga« 14. pesem hvalnica 15. kuhinjska posoda 17. nordijska božanstva 18. italijanski vzklík 19. okrajšava za »slika« 20. povest slame 22. nemški predlog 23. del pohištva ob mizi 25. mesto ob Azovskem jezeru 27. navodilo, nasvet 30. oblika imena Aleksander 32. nemški plemiški predikat 33. kopanje 35. rimska boginja jeze 36. visoka planota na Notranjskem 38. cvetlica na jezerni gladini 41. želatina iz alg (agar ...) 43. oblika imena Maksimilijan 44. Slava Klavora 46. lekarna 48. prva in zadnja črka abecede 49. pod, kar je pod nogami 51. glavno mesto Grčije 52. ime slov. glasbenika Sossa 53. skandinavski drobiž 55. osebni zaimek (ž. spol množina) 56. velik zvonec 57. prehodni zapor 58. bambusu podobna sredozemska rastlina

NAVPIČNO: 1. sposobnost ohranjanja dogodkov v mislih 2. Zevsova ljubica, pri kateri se je spremenil v laboda 3. mlada kra-

vica 4. predlog 5. grška črka 6. velik grški otok 7. kulturno društvo 8. žensko ime 9. zelenica v puščavi 10. nošnja bremena z enega kraja na drugega, tudi transakcija 15. lesena ograja 16. povezava 19.

insekt z mnogimi nogami 21. omaka pri pečenki 23. okov 24. zdravilo 26. slovenski gledališki igralec (Bogomir) 28. ime nekdanje igralkice Gardner 29. debela palica 31. nekdanji mongolski pogla-

var 34. pogovor, kramljanje 36. prikaz pred publiko 37. dih, tudi lahen veter 39. kakšne (pogovorno) 40. kosilo ali malica 42. del motorja 45. duhovščina 47. barva kože 48. koralni otok 50. vzdevek Onassisa 52. rimski pozdrav 54. dolga pesnitev 56. okrajšava za »znatraj«

Rešitev št. 59

VODORAVNO: 1. PREPAD 6. IDRIJA 11. RACA 12. RAB 14. VRAN 15. EGO 16. BOBEN 18. ING 19. PU 20. KA 21. ORAL 23. IO 24. KOLA 26. IRAN 28. SKRNINA 31. KVOTA 33. ROV 34. ESKORTA 36. ZATEM 38. SIMEANU 40. ENAK 42. SAAR 43. AR 45. TRABANT 47. ST 48. TAT 50. SMERI 51. ATA 52. ATOL 54. REN 55. KROV 56. REPICA 57. AFRIKA
NAVPIČNO: 1. PREPIS 2. RAGU 3. ECO 4. PA 5. DRO 6. IBERI 7. RV 8. IRI 9. JANI 10. ANGORA 13. ABO 16. BALI 17. NARKOMANI 20. KONVENT 22. LAVREAT 24. KROTE 25. ANE 27. NOTAR 29. KRA 30. ASS 32. TAN 35. KISARNA 36. ZLATAR 37. MARS 39. USTAVA 41. KAMRA 44. RATE 46. BEE 47. STOK 49. TOP 51. ARI 53. LI 55. KR

60 KRIŽANKA Sonja Wakounig

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12			13		
14			15			16		17	
18			19		20		21		22
		23		24	25		26		
27	28			29	30			31	
	32			33	34	35			
36			37	38	39				40
		41		42	43				
44	45	46		47				48	
49		50	51				52		
53		54	55			56			
57					58				

NARODNI ANSAMBLI

45 let Beneških fantov

Malokdo v slovenskem kulturnem in narodnozabavnem prostoru ve, da prvi ansambel, ki je ponesel slovensko vižo v svet, ni bil Ansambel Slavka Avsenika, ampak Beneški fantje. Tedaj, leta 1952, je ljubljanska radijska hiša uvedla oddajo za beneške Slovence, skoraj pozabljeno narodnostno skupnost na južni strani Matajurja. Anton Mirtič, kot sodelavec te oddaje, pa je ustanovil ansambel Beneških fantov (instrumentalni trio in pevski duet), ki je s čustvi ob svojem prepevanju med ljudmi budil narodno zavest in sploh zavest o pripadnosti. Tudi na Koroškem so zelo priljubljeni. Šele dve leti pozneje je bil v Sloveniji ustanovljen Gorenjski kvartet, iz katerega je pozneje nastal Ansambel bratov Avsenik. Šele pozneje so nastali ansambli kot n. pr. Slaki, Alpski kvintet, Štirje kovači idr. J. R.

MED devetimi dekleti, letnik 80 in mlajša, sem bila izbrana v avstrijsko mladinsko odbojgarsko reprezentanco. V zadnjem letu smo se intenzivno pripravljale na kvalifikacije za evropsko prvenstvo. Organizirali so nam treninške kampe in udeležile smo se treh turnirjev. Prvi je bil v februarju v Feldkirchu na Predarliskem, kjer smo se lahko veselile 2. mesta. Junija smo gostovale na Slovaškem, kjer smo poleg proti domači reprezentanci igrale še z ekipami Češke, Poljske in Madžarske. Igrale smo precej dobro in Madžarsko celo premagale s 3:2. Tega uspeha smo bile posebno vesele, ker je bila to prva zmaga proti kaki reprezentanci. Sledil je še turnir v Berlinu, na katerem pa smo igrale slabo in zasedle le 9. mesto.

Po božiču smo se srečale v Salzburgu, kjer smo trenirale po trikrat na dan. Za Silvester in novo leto smo imele prosto in 2. januarja smo se spet zbrale na Dunaju. Težišče priprav je bilo predvsem na tehniki vsake posamezne igralkice.

7. januarja smo odpotovale v Romunijo. Kvalifikacije so bile v od Budimpešte 120 kilometrov oddaljeni Pitesti. Z letališča smo po približno dveh in pol urah nevarne vožnje po nespluženi avtocesti prispele v naš hotel. Bil je udoben in tudi satelitska televizija ni manjkala. Bile smo res pozitivno presenečene.

Takoj po prihodu smo imele trening. Ko pa smo se vrnile, smo se srečale s ščurki. Ta žival se je kar skrila v torbo

ODBOJKA

Na kvalifikacijah za evropsko prvenstvo

neke soigralke. Pri jedi nam je hotel nudil res najboljše, toda hrana je bila zelo mastna in zato mnogih stvari nismo jedle. Zame je bilo res vse zelo zanimivo in čeprav zaradi težav s križem nisem kaj dosti igrala, sem zadovoljna, da sem se udeležila teh kvalifikacij in nekoliko spoznala to deželo.

Izidi tekem

V Romuniji je veliko zanimanja za odbojko in na tekmah domačega moštva je bilo okrog 1.000 gledalcev, kar pri nas ni mogoče. Pred tolikimi gledalci je igrati in deliti avtograme res prijetno. Tudi na preostalih tekmah se je zbralo od 600 do 700 gledalcev.

Najprej smo igrale proti Rusinjam. Med nami je v odbojki velika razlika. Že samo to, da so vse njihove igralkice višje od naše najvišje, ki je visoka 182 cm, pove vse. Tri njihove igralkice pa so visoke kar po 198 cm. Pred tekmo nam je trener dejal: »Od nas nihče nič ne pričakuje, zato nimamo kaj izgubiti. Vsaka točka pa je zmaga za nas.« Zaigrale

smo zbrano, se borile in v vseh treh setih dosegle devet točk. Trener je bil z nami zelo zadovoljen. Žal pa se je poškodovala naša prva podajalka in se zato že naslednji dan vrnila na Dunaj, kar pa se nam je poznalo tudi pri nadaljnjih tekmah.

Drugi dan smo igrale proti Romuniji. Bilo je zelo naporno, kajti igrale smo tudi proti tisoč navijačem. Ker pa smo v tej tekmi tako slabo igrale, da se nismo več prepoznale, smo imele zvečer tudi pogovor s trenerjem Haraldom Rotterjem. Kritiziral je predvsem naše servise in sprejeme žog.

Dan navrh so bile naše nasprotnice Francozinje. Trenerja sta po razgovoru od nas pričakovala zbrano in boljšo igro. Vseeno pa smo izgubile s 3:0.

Četrti dan smo igrale proti Madžarski. To je bila naša velika možnost, kajti na Slovaškem smo jo premagale. Imele pa so novega trenerja, ker je prejšnja trenerka po porazu z nami morala odstopiti. Tudi v tej igri smo dale vse od sebe in v tretjem setu po štirih direktnih točkah iz mojega servisa celo vodile. Toda zmanjkalo nam je moči in koncentracije in set smo izgubile s 16:14, ostala dva pa pri 8 in 10.

Zadnjo tekmo smo igrale proti Belorusiji, ki je tesno s 3:2 izgubila samo proti Rusiji. Bile smo precej utrujene, toda še enkrat smo se koncentrirale in se še zadnjič na teh kvalifikacijah borile za vsako točko. Kljub temu pa smo podlegle s 3:0.

Mira Trampusch

V derbiju zmagal Dob s 3:0

Z veliko napetostjo so igralci trenerja Bojana Ivartnika in seveda številni navijači pričakovali derbi tekmo med gostiteljem Hypo VBK in ekipo Doba. Nervoza se je še stopnjevala, ker se je tekma pričela šele s polurno zamudo. Dob je imel na voljo vse standardne igralkice; tako je spet igral poškodovani Bojan Mlakar. Na začetku prvega niza je domače moštvo iz Celovca pričelo zelo močno in ofenzivno, nekaj časa je celo vodilo. Igralci Doba so bili v začetni fazi igre nekoliko nervozni, delali so napake v polju in napadu. Ščasoma pa so se ujeli in premostili nervozo ter po 45 minutah napete in trde igre dobili prvi set s 15:11. V drugem nizu, trajal je samo 15 minut, so gostje iz Podjune stopnjevali tempo in zmagali s 15:5. Tudi v tretjem setu so varovanci trenerja Ivartnika igrali zelo koncentrirano in hitro ter niz s 15:6 odločili v svoj prid.

Najboljša igralkica sta bila Bojan Mlakar in Reginald Visnapou. Prav tako so zelo dobro igrali in dali vse od sebe tudi ostali

člani ekipe. Po uspešni tekmi pa je bilo veselje veliko, saj bo SK Dob v prihodnji sezoni, v primeru, da se obdrži na četrtem mestu, smel igrati v evropskem pokalu, kar pa bi bil doslej njihov največji uspeh.

Trener Ivartnik po tekmi: »Kljub temu, da smo v dobri formi smo se z velikim respektom peljali v Celovec. Hypo je doma zelo močen. Igrali smo zelo homogeno in zaslužno zmagali s 3:0. Tako smo se oddaljili od Hypo za 5 točk, kar pomeni, da vodi 4. mesto v evropski pokal. Zelo sem zadovoljen, vzdušje v ekipi je izvrstno.

m. š.

1. Donaukraft	4	4	0	12:1	24
2. Enns	4	4	0	12:1	20
3. Salzburg	3	1	2	4:6	15
4. SK Dob	3	1	2	4:6	12
5. Hypo VBK	3	0	3	0:9	7
6. Sokol	3	0	3	0:9	6

SANKANJE / ŽELEZNA KAPLA

Veliko sankarsko navdušenje

Veseli ob lepih nagradah

Športna sekcija SPD Zarja je sedemindvajsetič organizirala sankarsko tekmo v Lepeni. Tokrat – vsled izvrstnih vremenskih okoliščin preteklih tednov – celo na prisojni Auprihovi cesti. Posestnik, domačini in pomagali športne sekcije so tako odlično pripravili skoraj 1.200 m dolgo progo, da bi držala še eno tekmovalje ali dve, čeprav smo že v nedeljo na njej opravili preko 200 voženj. Mnogi gledalci in navijači so se lahko ogrevali ob pogumnih in umestnih vožnjah sankarjev, ali

pa v kuhinji, kjer res nikogar ni zeblo. V posebno zadovoljstvo organizatorjev je bila številna udeležba, predvsem šolarjev in mladincev, saj se je v dveh spustih med seboj pomerilo kar 80 posameznikov in dvojic. Najhitrejši dneva so bili sicer gostje iz Šmarjete v Rožu, precej lepih nagrad pa je ostalo tudi domačinom. Podelitev je bila pri Rastočniku, opravila pa sta jo vodji sekcije Albert Rozman in Manfred Maloveršnik. Merjenje časa je opravila ekipa SŠK Obir.

Omembe vredna prva posebnost sankarske tradicije v Železni Kapli je ta, da bo letos minilo 30 let od prve društvene tekme (Riepl-Rastočnik) in da je bil na letošnjem tekmovanju prisoten tudi takratni zmagovalec dneva Hanzi Nečemer, ki je prinesel s seboj 30 let star pokal in tudi sanke, s katerimi je zmagal. Druga posebnost pa je ta, da nekdanji društvenik Franci Stern že vseh 30 let sodeluje kot merilec na zimskošportnih tekmah Zarje (sankanje in smučanje) in ostalih prireditvah v občini.

REZULTATI:

Otroci: 1. Matija Smrtnik; 2. Gabriel Rozman; 3. Maja Smrtnik

Šolarke: 1. Dana Smrtnik; 2. Sabrina Zura; 3. Betina Kummer

Šolarji: 1. Toni Smrtnik; 2. Franci Dolinšek; 3. Michael Zura

Mladinci: 1. Harald Sadovnik; 2. Michael Schmölzer; 3. Manuel Schmölzer

Ženske II: 1. Dragica Blajs; 2. Karolina Rozman; 3. Hani Kucher

Ženske I: 1. Regina Smrtnik; 2. Ingrid Sadovnik

Moški III: 1. Toni Kogoj; 2. Mihi Oschina; 3. Mihi Kuchar

Moški II: 1. Albert Rozman; 2. Folti Smrtnik; 3. Manfred Maloveršnik

Moški I: 1. Walter Zura; 2. Valentin Zura; 3. Mihi Sadolšek

Dvojice: 1. P. Zura / Valentin Zura; 2. Mihi Sadolšek / Daniela; 3. Hanzi Smrtnik / Smrtnik

M. T.

SMUČANJE

Rožanski pokal

Na skrbno pripravljene progi drugega tekmovanja za Rožanski pokal, na Kopanjah, veleslalomski proga je bila dolga 950 metrov s 23 vratci, so spet odlično odrezali smučarji in smučarke ŠD Šentjanž. Zmage so odnesli Bianca Gentilini, Patrick Quantschnig in Christian Köfer.

REZULTATI:

Dečki I: 1. Patrick Quantschnig, 51,87; 2. Marcel Quantschnig, 55,12 (oba ŠD Šentjanž); 3. Dominik Pucher, 58,39 (SK Borovlje)

Dekleta II: 1. Bianca Gentilini, 52,28 (ŠD Šentjanž); 2. Michaela Mautz, 52,49 (DSG Sele); 3. Manuela Scharnagl, 55,41 (SC Rož)

Dečki II: 3. Peter Stangl, 52,46 (ŠD Šentjanž)

Šolarke I: 1. Viktorija Rauter, 51,24 (SK

Borovlje); 2. Isabel Sablatnik, 51,65 (ŠD Šentjanž); 3. Christina Scheriau, 51,80 (SK Borovlje)

Šolarji I: 1. Norbert Juch, 48,06 (SK Borovlje); 2. Markus Maierhofer, 48,93 (ŠD Šentjanž); 3. Mark Pucher, 49,73 (SK Borovlje)

Šolarji II: 1. Christian Köfer, 47,36 (ŠD Šentjanž); 4. Marko Roblek, 47,96; 6. Friedrich Mak, 49,36 (oba DSG Sele)

UŽNIK enajsti

Danijel Užnik je na tekmovanju v veleslalomu v Adelbodnu v Švici v zelo močni zasedbi, tekmovali so tudi smučarji, ki vozijo za svetovni pokal, v prvem tekmovanju v veleslalomu osvojil 11. mesto, 1,16 sekunde za Büchлом, tretji je bil Avstrijec Eberharter. V drugi tekmi se je uvrstil na 19. mesto, Schönfelder je bil 23., Curra pa samo 28.

SMUČARSKI SKOKI

Kuglitsch, Drage in Jarnig zmagali

Ob ugodnih snežnih in vremenskih razmerah je domače skakalno društvo Zahomc preteklo nedeljo izvedlo prvo tekmovalje v tej sezoni, ki je šlo za pokal industrije. Trener Franci Wiegeler je lahko ponosen na odlične skakalke, ki so v skupini deklet zasedle prva tri mesta. Zmagale sta Doris Jarnig in Tanja Drage. V skupini dečki II se je na prvo mesto uvrstil Martin Kuglitsch, v sku-

pini šolarji I pa na odlično drugo mesto.

RAZULTATI:

Dekleta I: 1. Doris Jarnig, 160,6; 2. Kerstin Mörtl, 138,8; 3. Katja Schnabl, 107,3

Dekleta II: 1. Tanja Drage, 126,9; 2. Petra Mörtl, 126,6; 3. Sonja Grafenauer, 122,8

Dečki I: 1. Martin Kuglitsch, 223,1; 2. Thomas Morgenstern, 218,4 (SV Beljak); 3. Marco Godec, 207,6 (SD Zahomc)

Šolarji I: 1. Philip Höher, 223,0 (SV Beljak); 2. Martin Kuglitsch, 220,3

m. š.